GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe ½ 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Anuiu XXXIII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 14. **Brasiovu 2 Martiu 18 Februariu** **1870.**

Conspectulu

conscrierei poporului din 31 Decembre 1869 in districtulu Brasiovu.

Cercula	Comuna	Populatiunea patriotica barbati	patriotica femei	straina barbati	straina femei	Sum'a suflete	Sum'a intréga a sufletelor dupa cercuri
Brasiovu orasiulu	Brasiovu orasiulu	11497	11739	1963	2815	28014	28014
Codlea	Opidulu Codlea	1931	2010	46	14	4001	
	Satu Ghimbavu	650	664	54	33	1401	
	„ Heltiu	1083	1104	—	—	2187	7589
Rosnoviu	Opid. Rosnoviu	2210	2254	—	—	4464	
	Satu Christianu	1058	1116	102	30	2306	
	„ Vulcanu	626	720	—	—	1346	8116
Feldiór'a	Opid. Feldiór'a	1094	1020	—	—	2114	
	Satu Rothbavu	420	433	—	—	853	
	„ Magherusiu	746	727	—	—	1473	4440
Presmeru	Opid. Presmeru	1759	1783	—	—	3542	
	Satu Hermanu	1023	1106	—	—	2129	
	„ San. Petru	891	780	—	—	1671	
	„ Botu	949	937	—	—	1886	9228
Crisbavu	Satu Noulu	550	589	—	—	1119	
	„ Crisbavu	937	901	—	—	1838	
	„ Apati'a	833	846	—	—	1679	4636
Secele	Satu Satulungu	4359	4405	—	—	8764	
	„ Cernatu	1599	1626	102	67	3403	
	„ Turchisiu	2014	2170	—	—	4184	
	„ Bacinsfeleni	1137	1170	—	—	2307	18658
Tarlung.	Satu Tarlungeni	1692	1678	—	—	3370	
	„ Purcareni	1094	1075	—	—	2169	
	„ Zizinu	735	680	—	—	1415	6954
	Sum'a totale	40867	41533	2267	2968	87635	87635

Pentru Tofalenii.

Prin staruinti'a d. Ieronimu Albini proprietariu in Cutu s'au tramisu: dela sine 1 fl., Esteru Albini nasc. Manu 1 fl., cass'a comunei Cutu 2 fl., cass'a scólei Cutu 1 fl., cass'a besericei Cutu 2 fl., Filipu Mironu 1 fl., Teodoru Colbazi inspect. sem. 1 fl., curtea seminariala 2 fl., Ioane Bitea 1 fl., Georgiu Metesiu parochu in Cutu 80 cr., Mih. Cuteanu 50 cr., mai multi cutieni 1 fl. 61 cr., Georgie Nistoru 20 cr., Arone Maieru din Vingardu 1 fl., An'a Maieru nasc. Turcu 50 cr., Carolin'a Craitiaru 1 fl., Ioane Mihaltianu par. 1 fl., cass'a besericesca Vingardu 2 fl., mai multi crestini din Vingardu 68 cr., Alecsandru Solomonu din Springu 2 fl., cass'a comunala Cuntí'a 1 fl. Sum'a 24 fl. 29 cr. v. a., cu acea rugare, cá danduse publicitatii se se tramita prin Redactiune la locuiu cuvenitu. Cutu in 30 Ian. 1870. —

Brasiovu 28 Februariu. Ni se tramise spre publicare urmatoriulu ordinu: —

„Dela comisariulu reg. pentru Transilvani'a. 323 pr. 1870/C. R.

PROVOCARE

cátra soldatii esiti din servitiulu militariu, pentru intrarea voluntaria la gendarmeri'a provinciala transilvana.

De órace in statulu de gregari'a gendarmeriei provinciale transilvane e unu scadiamentu insemnatu de barbati, inaltulu ministeriu r. ung. de interne cu emisulu seu dto. 5 Februariu a. c. Nr. 128 a ordinatu, cá defectulu acésta se se acopere in prim'a linia prin soldati emeriti, cari voru a se insinua voluntarie, si carora pe langa competintiele gendarmeriali sistemisate, si enumerate mai la vale, li se va acorda dela diu'a intrarei loru in servitiulu practicu de gendarmeria unu adausu de treidieci cruceri pe di.

Spre a fi primitu la gendarmeria se poftescu urmatóriele insusiri:

1. A fi indigenu in tierile tienatórie de corón'a Ungariei, séu celu pucinu a avé concesiunea spre asiediare statatória in acele.

2. A nu fi trecutu etatea de 40 ani.

3. A fi neinsuratu séu veduvu fara prunci.

4. Una constitutiune trupésca sanetósa si robusta si una marime nu mai mica de 60 policari.

5. Cunosciintia de cetire si scriere, si aloru dóua din cele 3 limbe ale patriei (maghiara, germana, romana).

6. Una viétia nepatata, adica doritoriulu de a fi primitu, se nu fi fostu nici una data pedepsitu nici in sfarea civila, nici cea militaria pentru vreuna fapta deonestatória; in fine

7. Acelu, ce voiesce a fi primitu, trebuie se se oblege in scrisu la unu servitiu de trei ani la gendarmeria.

Competintiele sistemisate, mentionate la inceputu, suntu pentru gendarmi in urmatoriulu modu statorite:

1. Simbri'a si adausulu de subsistintia, si anume: pentru magistru de vigilia pe di cu 83 cr., pentru conducatoriulu de postu de competintia mai inalta cu 71 cr., de competintia mai mica cu 66 cr., pentru gendarmu 62 cr.

2. Cea d'antaia impositiune de massa cu 60 fl. fara diferintia de charge. Acésta impositiune va servi spre castigarea inturoru sorteloru de monturu si servitiu necesarie spre prim'a adjustare, cu esceptiunea armeloru, cari se voru acuira de catra tesaurulu statului.

3. Pausialulu lunariu de massa cu 2 fl. 50 cr. spre completarea sorteloru de monturu si servitiu.

4. Rebonificarea speseloru transenali pentru fiecare 24 óre, cari se voru petrece in servitiulu afara de statiunea de postu. Rebonificarea de spese transenali se va defige anualminte, si consta pre anulu 1870 in 11½ cruceri.

5. In tacse pentru convoiare, de carra postali si de calatori; in fine

6. In taglie si premia pentru prinderea de desertori si criminalisti.

Oricare intra la gendarmerie va fi supusu unei próbe, care pentru fostii suboficiri va dura 3, ér' pentru gregari 6 luni.

Sub timpulu de proba voru capata fostii suboficiri numai simbri'a sistemisata pentru gendarmi, pe langa adausulu de subsistentia, si dela diu'a aplicarei loru la servitiu gendarmeriale practicu, afara de acea, si adausulu de 30 cruceri pe di.

Din contra soldatii acei emeriti, cari trecu la gendarmeria si sub decursulu servitiului loru militariu n'au ocupatu vreo charge de suboficiru, primescu sub timpulu instruarei si deprinderei loru spre servitiulu gendarmerialu, ce cu privire la calificatiunea intelectuala duréza dela 4 pana 6 septemani, numai léfa de 35 cr. pe di, si numai dela diu'a aplicarei loru la servitia practice li se va da competinti'a completa a unui gendarmu dimpreuna cu adausulu de 30 cr. pe di.

Decurioniloru (Zugsführer), sergeantiloru (Feldwebel) si chargeloru ecuiparante emerite, cari voru a trece la gendarmeria in casulu, candu dupa trecerea probei de trei luni indata voru poté fi aplecati ca suboficiri de gendarmeria, li se va conferi distinctiunea de charge ocupatata de densii la demisionarea loru din militia, si se voru inainta la casu de vacantia obreinitória la competintiele unui comandante de postu séu maiestru de vigilia de gendarmeria.

Soldatii emeriti aspiranti spre suscepere la gendarmeria au de a se insinua pe langa asternerea obligarei in scrisu la unu servitiu de trei ani, si a documenteloru de demisionare, de concediu, ori altoru testimonia, ce le voru ave in mana, la postulu de gendarmeria din apropiare, care va aduce insinuarea acesta pe langa sustnerecea documenteloru primite la comand'a de gendarmeria provinciala din Clusiu.

Pe acésta cale va incunosciintia pe aspiranti comand'a de gendarmeria dupa castigarea testimonieloru despre moralitatea loru, despre primirea loru la proba ori despre respingerea loru.

Clusiu 17 Februariu 1870.“ —

Bubiloni'a scolastica.

Suntemu in alu 2. anu, de candu s'a adusu legea scolastica pentru Ungari'a si pentru patri'a nóstra Transilvani'a, séu, dupa cum voiescu unii a o boteza, partea transilvana a Ungariei, si inca nu ne-amu ocupatu nici odata intr'adinsu cu scopulu, progresulu si procedur'a dedusa din acésta legé*).

Scopulu legei scolastice din 1868 lu póte cunósce fiecare omu, si acésta atatu din cuprinsulu ei catu si din cele pastrate pre paginele istoriei incependu cu desclinire depre timpulu celui mare maghiaru — alu lui Széchenyi, care cuvintele: „se nu i constringemu cu focu si cu fieru, ci se i primimu intre barierele constitutiunei, cá se ne primésca si ei pre noi in sinulu loru, adica limb'a nóstra“, le-a repetitu mai de multe ori in viétia, decatu insusi Catone cuvintele: „Carthaginem delendam“. Scopulu acesta se da pe facia pre di ce merge totu mai tare, — ba insusi pre nesuitorii la scopu ii scapa gur'a cate odata a atinge cord'a,

*) Ma s'au disu destule, dar' s'au facutu pucine din cele ce se ceru a se face! — R.

alu carei sunetu, dupa ce l'au oserbatu, le pare reu, că o au atinsu, precum se intemplă si in dilele trecute in siedinti'a unui consiliu scolasticu comitatense. In credinti'a nóstra despre tendentiele acestui scopu ne va intari póte si mai tare, déca proiectatulu cursu preparandiale depre cele dóue luni (!) de vacatiune va se se infiintieze in Gherl'a. Vomu vedé, óre va fi aplecatu maritulu ordinariatu a cede spre acestu scopu unulu din edificiale cei stau sub dispusetiune, pre timpulu susu amintitu si nu va mai voi, — déca stă lucrulu la atata si acesta inca se deduce din lege — că se le folosésca pre aceste mai bine insusi pentru unu asemenea scopu in treb'a scóleloru confesionali! Asia credu, ca m. ordinariatu, că unulu, care are acum si profesori de preparandia, ca si'l'a morale, la care voru se tienteze unii — pentru aceli invetiatori, ce dóra nu ar' fi absolvatu preparandi'a, o va delatură depre umerii bietiloru invetiatori, si insusi va ordiná o atare comisiune ecsaminatória, din care ehiaru si fara frecuentarea cursului amintitu si inca neinfiintiatu — dupa practica castigata — ecsamineanduse voru póte esí de invetiatori pentru scólele confesionali. Atata despre scopu, — se trecemu acuma la progresu. Dorere insé, ca de si avemu inspectori si subinspectori destui si destulu de bine salarisati — firesce din banii nostri, că aceloru ce avemu si scóle confesionali si avemu si inspectorii nostrii pentru acestea — totusi despre sporiu nu potemu vorbi asta data, ca scóle comuni, adica de ale statului nu prea ecsista pre langa tóte nesunitiele verbuante ale respectiviloru, cari mai ca nu trece adunare, unde se nu se iufaciseze séu in persóna séu prin representantiidi dloru sale. Ci că se spunu adeverulu scóle ar' fi, numai inse nu suntu scólari! Scóle ar' fi, ca ce nu póte face imperati'a si tiér'a dupa dis'a comuné? — Lipsescu inse scolarii si prin urmare, unde nu suntu straturi, că se se semene, nu i sperare nici de productiune. Lips'a scolariloru va fi si pre venitoriu, ca muscele nu se prindu cu ocetu, si de si unii dintre d. inspectori sunlu destulu de zelosi, incatu nu li se póte imputá, totusi altii — nu scimu din modestia séu dóra din principiu, nu si-au intinsu incercarile atatu de incordatu, si se indestulescu cu a delatará nu numai oficiulu parochiale si protopopescu, ci chiaru si pre ordinariatu, si a corespunde deadreptulu cu curatoratulu bescericescu — provocandulu pre acesta, că se prenumere la mape, globuri, legea scólaria si altele. Pre candu atare procedura poti oserbá in comitatulu Solnocu, pre atunci in Doboc'a se astringu antistiele comunali, că se adune cate 8 fi. v. a. si se i duca la protopopu — si óre cu ce scopu? Pre catu poti intielege din gur'a aducatoriloru de bani, pentru că se se procure map'a Ungariei. — Scimu, ca legea, de care ne silimu incatu e sanctionata si incatu ne oblega si pre noi, că pe confesionali, fi indreptatiesce cu supraveghirea intru atata, că scólele nóstre se corespundia prescriseloru ei, dar' acéea că se puna atata ostenéla pentru scólele confesionali, ca-ci comune nu suntu — se se nesuiésca intru atata a ne ajutá chiaru din pung'a nóstra, nici noi nu poftimu, séu déca totusi voiescu a ne ajutá, aiba bunatate a midiuloci, că §-lu legei despre cele 5% se se estenda si se fia deobligatoriu si facia cu scólele confesionali, atunci vin'a nóstra se fia de nu voru corespunde scólele confesionali. — Pre candu scriemu acestea andimu vorbindose, ca pre la Capnicu s'ar fi dechiaratu si o scóla de statu, dar' ce se vedi, ca pre candu legea garantéza salaria gróse pentru invetiatoriu, pre atunci bietulu invetiatoriu — pusu in soldulu statului, se tredi totu cu salariulu de mai nainte. Óre ce va mai fi pana in capetu! — —

Unu preutu romanu.

Unu casu de serlósa atentiune.

Nemica nu nadusiescu mai multu cultur'a si inaintarea literaturei nationali, decatu pedecele, ce se arboresc inaintea comerciului literariu intre romanii de dincóce si dincolo de Carpati. Unu casu numai si nu se va mai indoi nemine despre adeverulu acesta.

Éca ce ni se scrie din vecini'a Maramurésiului:

„Bai'a mare 20 Februariu. In gimnasiulu de Bai'a mare cu 6 clase, in care se afla tenerimea romana in maioritate absoluta facia cu studentii de alte nationalitati (fiindu numerulu ei 142), la care gimnasiu este profesoru romanu, pentru religiunea si limb'a romana, cu solutiune anuala de 600 fl. v. a. pe anu, pentru cultur'a limbei romane, tenerimea romana gimnasiala au infiintiatu o societate de lectura, care au si inceputu a face incercari literarie cu succesu imbucuratoriu, fiinduca midiulócele i materiale suntu pucine. — Fórte me rogu acatatine privative: cum cine. — Fórte me rogu acatatine privative: cum cine. — ajutoriu de carti folositórie.

Nota. Susu amintit'a societate cumperandu dela d. Filtsch librariu in Sibiiu carti de 40 fl. v. a. intre celelalte, pentru „Doine si Lacrimióre“ de Alesandri a platitu 5 fl. 60 cr., pentru „Istori'a Romaniloru“ de Laurianu éra 4 fl. 20 cr. fara porto. . . . Óre atata le e pretiulu? . . . Si fara porto. . . . Óre atata le e pretiulu? . . . Si óre nu s'ar poté trage pe alta cale, cartile de acum comperande? d. e. pe calea Red. Gazetei Transilvaniei!“ —

La doririle si intrebarile de susu in locu de respunsu rogamu diurnalele fratiloru din Romani'a, că se midiulocésca prin indemnari si convictiuni petrundietórie una inlesnire mai mare a comerciului comunu literariu de productele spiritului de dincolo si de dincóce de Carpati. Chiaru si diurnalele din Romani'a se primescu cu tacsa de 2 cr. pe fiecare numeru, fia si de unu foliu, preste tacsea marceloru romane de cinci bani; apoi transportulu cartiloru o supusu si vamii cu 12 cr. de opu, si apoi se supune si la censura, si numai dupa ce trece si prin acestu purgatoriu, impreunata cu alergaturi, se potu primi chiaru si aici in Brasiovu. Vedi aici se-si dovedésca influintia toti, chiaru si cavalerii pintenofili din Romani'a, că se midiulocésca unu comerciu catu de liberu si neimpedecatu in obiectele literaturei. Se midiulocésca camer'a prin regimu celu pucinu atata, că acolo la internuncintar'a austro-maghiara se se faca censur'a la transporturi de carti folositórie pentru orce posta dincóce de Carpati si pentru intrega Austro-Ungari'a, că cu acelesi spese se ajunga deadreptulu chiaru la loculu de unde s'au comandatu, si se nu se mai incarce spese, si pentru altu transportu din Brasiovu séu Sibiiu, unde se afla censure, pana la loculu comandei, nici se se urce pretiurile la cifra de speriatu prin alte mani, in catu se se faca imposibilu comerciulu literariu. — Librarii din Romani'a ar' trebui se intrevina la camera cu una petitiune că substratu alu cause. — Apoi déca camer'a e insufletita de spiritulu deaprópelui, care e amenintiatu, ar' poté rotá una rubrica in bugetu si pentru a ajuta cu opuri literarie si cu carti scolastice celu pucinu prin tóte comitatele din Transilvani'a si Ungari'a societatile de lectura de prin locurile pretoriali si junimea de pe la gimnasiu, cum cere obligaminte consangéna, fara privire la ortodocsi'a, cum o intielegu dusmanii nationalitatii, ca noi cu totii ne numimu ortodocsi, ci cu privire numai la ajutorarea inaintarei in cultur'a nationale. Se cere se nu fimu nepasatori spre daun'a binelui comunu! — Inteligenti'a are in prim'a linia oblegatiunea a misca tóte, pentru midiulocirea liberului comerciu literariu pe calea cea mai scurta, pana candu va sosi or'a modificarei carteilului, care si asia va espira in timpulu viitoriu. —

Cuventarea

d. deputatulu Dr. **Iosifu Hodoslu**, tienuta in siedinti'a din 9 Februariu a. c. in diet'a Ungariei intru aperarea romaniloru transilvani in contra propuneriloru d. Carolu Zeyk.

„Onorabile camera! N'amu avutu de cugetu a vorbi la desbaterea generale a bugetului ministeriului de interne; si déca amu luatu cuventulu, amu facutu acést'a numai, pentruca dlu Carolu Zeyk, deputatu si totuodata secretariu de statu la ministeriulu de interne, si-a luatu libertate, nu scliu că deputatu ori că secretariu de statu, de a insinuá pe romani, pe natiunea romana din Transilvani'a, că inimica a ungurilóru, a natiunei maghiare (Zeyk: nici cu unu cuventu n'amu disu). Dar' ai intielesu candu, vorbindu despre necesitatea sustienerei comisariului Péchy, ai disu, ca aveti inimici in Transilvani'a. Eu candu se face o astfelu de insinuatiune, mi tienu de deterintia a protestá contra ei.

Nu, romanii nu suntu, n'au fostu si nici nu voru fi inimici ungurilóru séu natiunei maghiare că atare. Romanii sistemului de astadi, care su inimici lu sustiene guvernulu; ei suntu inimicii guvernului si procedurei ce urméza acest'a in Transilvani'a (aprobari in stang'a) si mai alesu facia cu romanii. Cum procede guvernulu in Transilvani'a? Acolo este casulu Tofaleniloru. Cum stă administratiunea si justitii'a in Transilvani'a? Că vai de ea! ea stă cu multu mai reu decatu aici in Ungari'a, macaru dieu si aici stă destulu de reu, si prototindene stă cu multu mai reu decatu cum stă sub nemti (aprobari in stang'a).

Acestei procedure a guvernului suntu inimici romanii (aprobari in stang'a).

Si pentru ce inca potu se fia romanii inimici guvernului! Pentruca guvernulu este care nu observa legile. Asia in sesiunea trecuta, la an. 1868, s'a adusu o lege, legea asia numita pentru nationalitati; acésta lege intr'unu articlu dice si ordina, ca la numirea comitiloru supremi se se iè in considerare maioritatea natiuniloru locuitórie in districtele respective. S'a observatu acést'a? Ba. Dar' guvernulu nici prin oficialii subalterni nu face a se respectá si a se observá legile. Asia totu acea lege ce amu memoratu-o mai in susu, dispune intr'unu altu articlu, că resolutiunile pe supplicele particulariloru se se dè in limb'a, in care suntu date acele. Observa oficialii, domniloru ministri, acésta lege? Ba. Oficialii dela finantie, domniloru, că se nu memorezu pe altii, déca particularii facu recursu contra impaneriloru de dare, ce le capeta in limb'a straina, si recursulu in meritu, nu in contra limbei straine, lu facu in limb'a propria — acei oficiali, dloru, reiéptа puru si simplu recursele numai din motivulu, ca nu suntu scrise in limb'a maghiarésca! Amu vediutu o suplica romanésca, care s'a reieptatu numai pentruca a fostu scrisa romanesce; amu vediutu si mai multu, amu vediutu o suplica nemtiésca, care s'a reieptatu numai pentruca a fostu scrisa nemtiesce si nu unguresce! Macaru nemtii si ungurii pana acum bine ve intielegeti la olalta.

Candu, dara, guvernulu purcede astfelu in Transilvani'a si in Ungari'a, atunci nu romanii suntu inimicii ungurilóru, ci guvernulu este inimiculu romaniloru.

Cu acésta dechiaratiune amu fostu detoriu facia cu insinuatiunile dlui Zeyk Carolu, fia deputatu fia secretariu de statu (aprobari in stang'a).“

Dupa acésta dechiaratiune scósa din anim'a romaniloru, nu se putù contení Carolu Zeyk a nu reflectá, ca n'a vorbitu despre romani (candu a disu in desbaterea despre necesitatea comisariului r. in Transilvani'a, cumca aici póte pe totu momentulu se erumpa una furtuna); dar' apoi Zeyk adause, ca Hodosiu nu are dreptu de a vorbí in numele romaniloru, că cum s'ar fi contopitu natiunea romana din Ungari'a, in cea maghiara, incatu nici numele se nu se sufere a i se pronunciá in dieta, ce atatu mai pucinu a se apera interesele loru! Celelalte s'au referatu in Nrii trecuti. —

Dela diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 17 Februariu se continua desbaterea generala despre bugetulu ministrului de instructiune.

Paulu Hoffmann intre altele dice despre administrarea fonduriloru catolice, ca déca min. de cultu trebuie se le administreze, legislativ'a inca e impinsa a cere dare de séma despre ceea ce face ministrulu fara că pentru acesa religi'a se fia religie de statu. Se se faca pasii necesari spre a se puté ecsamina natur'a fonduriloru si a fundatiuniloru catolice. Pulszky dise, ca fondulu de studia este proprietatea statului si asia se se cunósca natur'a donatiuniloru.

Min. Eötvös crede, ca autonomi'a catolica va fi unu sprijinu alu libertatii constitutionale in Ungari'a, unde confesiunile autonóme au fostu totudeun'a radimulu celu mai tare alu constitutiunei. Dóue cali suntu pentru a fipsa relatiunile intre statu si beserica: ori ca statulu trebuie se tracteze asemenea tóte confesiunile, ori ca se nu se atinga nici de una. Cea d'antaia cale se potrivesce cu principiele francese din 1789, a dóu'a cu parerile dominante de acum in Americ'a si in Elveti'a si la acésta, se alatura si elu in interesulu catoliciloru, pentruca fiindu tóte confesiunile libere, se póte că numai un'a se nu fia? Ori ca acésta trebuie se fia una relegiune de statu, or' una relege apasata. Fundarea autonomiei catolice e prósp eta, celelalte confesiuni o au de multu, deci fundarea autonomiei catolice nu numai e necesaria, ci involnesce si o garantia a constitutiunei. In obiectulu fundatiuniloru, alu fonduriloru si transpunerea loru la organele autonomiei catolice, la timpu, -si va face camer'a conclusole sale, inse deciderea: care suntu fonduri catolice si care nu, nu se tiene de ministeriu, ci de forulu indreptatitu la acésta, in privinti'a caruia nu se póte face nici o presiune catu de mica. La

obiectiunile lui Schwarz respunde, ca inaintarile din alte staturi, aduse inainte de elu, n'au fostu opulu numai unei dile; asia s'au intemplatu in Prusi'a si in Elveti'a. In Franci'a in 1834 pe lunga tota puterea centralisatoria si in sufletirea poporului pentru scóle totusi legea scolaria facuta atunci pana in diu'a de astadi inca nu s'a ecsecutatu pe deplinu. Cumca legea scóleloru populariu aduse la noi in vieti'a de unu anu si diumetate inca nu s'a ecsecutatu, nu o tememu pentru atacuri aspre. Pedecole fara mari si ministeriulu a facutu ce i a statu in putintia pentru delaturarea loru. A tramisu 24 candidati de invetiatori in strainatate, cá se póta lucrá, cá invetiatori buni, pentru preparandie; 36 docenti fara tramisi pe 3 luni in strainatate spre asi estinde cercniu cunosciintieloru. — S'au organisatu propuneri conf. pentru docenti mutabile diuin'unu locu intr'altulu, care se voru continua. In bugetu sta numai sum'a pentru redicarea unei preparandie de docenti, inse in 1870 voru mai urma si alte 8 preparandie. In fine intre 1076 de docenti populari s'au impartitu adiutóre dela 60 pana 100 fl., prin urmare regimulu n'a pusu manile in sinu. Legea scolaria a avutu mare efectu si asupra spiritului comunu, ca abia este vreunu tienutu, unde numerulu scolariloru se nu se fi inmultitu prin scólele confesionali, si nu numai in celea sustienute de statu. In privinti'a institutéloru mai inalte Ungari'a nu se póte mesura cu tóte statele lumei; nu dupa splendóre, ci dupa folosu e atintita nisuinti'a nóstra. De candu e elu ministrulu n'a pututu face nimicu, ce i ar' poté eternisa numele, inse pentru natiune (cu asternerea calei la maghiarisare —) acesti trei ani nu s'au perdutu. In fine conducatorulu de acum alu causeloru scolare nu va mai poté vedé resultatele lucrarii sale, cu tóte acestea elu afla remuneratia in conscienti'a sa, ca au lucratu pentru viitoriulu tierei etc.

Em. Henselmann provóca pe ministru se procéda cu curagiu si cu resolutiune. Desapróba, ca pentru scopuri besericesci s'a preliminatu mai multu in bugetu decatu pentru scopuri scolarie. Vorbesce ironicu in contra redicarei la dogma a infabilitatii papii si in contra besericei catolice, care lucra cá bibli'a se se recunósca unica fontana a sciinticloru, pre candu libera scientia a resturnatu de multu chronologia biblica, pentruca piramidele suntu mai vechi decatu sirulu aniloru defiptu de biblia, si dupa descoperirile cele mai nóue geologice genulu omenescu e mai vechiu decatu Adamu din biblia; Josua cu buna séma n'a opritu sórele. Timpulu nostru sta la respanti'a: ori bibli'a ori scienti'a; pentru sciintia provóca pe ministru, cá se pasiésca cu tóta cutesarea inainte. In fine critica cifrele si vrea se se reduca dotatiunea besericei catolice la starea colorulalte si sumele restante se le intrebuintieze la institutiunea poporului. Wahrmann vorbesce despre congresulu israeliticu.

Tóth da unu testimoniu tristu alu statisticei scolarie, ca in Ungari'a 5000 de comune au scóle rele, ér' 5000 n'au de locu si $^2/_3$ din acestea comune suntu in Ungari'a de nordu. La denumirea inspectoriloru de cercuri s'au facutu neajunse si in Liptovi'a s'au denumitu éra unu protestantu preste scólele catolice si in Posoniu preste scólele catolice unu jidanu, cá remuneratiune pentru agitatiunile de pe timpulu alegeriloru. In fine -si arata dorinti'a cá „Matica slovaca“, asociatiunea loru, se fia tractata mai bine in legislativa, punendusse o suma in folosulu ei in bugetu. Mai vorbi Kraicsics aparandu autonomi'a catolica si se inchide siedinti'a. —

AUSTRO-UNGARI'A. Vien'a. Aici stau la ordinea dilei mereu cestiunea granitiei militarie, pacificatiunea Dalmatiei, resolutiunea galitianiloru, complanarea cu cechii si cestiunea de reform'a alegerei, tóte urgente si delicate si nici una resolvata. In caus'a granitiei militarie abia s'a resolvatu cestiunea de forma, ér' cestiunea de bani séu de cuotu nu s'a potutu resolvá, pentruca nemtii pretindu o suma mai mare, pe candu maghiarii abia primira asupra-si dóue din trei parti a cuotei propuse. Andrássy si Lonyai au venitu in diosu din Vien'a fara invoire definitiva in cestiunea de bani. Resolutiunea galitianiloru si impacarea cu cechii da preste greutati, ca cechii nu voru se vina in Vien'a, galitianii nu se multiumescu cu scótere de ochi. Cestiunea de reforma s'a amanatu si numai numerulu deputatiloru se va mai inmulti. Consiliulu ministerialu a decisu se faca unu proiectu de lege, prin care se se rebonifice bochesii cu o desdaunare de 30 mii fl. Aici ungurii inca trebuie se adiute cu altu proiectu, nu sciu pentru suma catu de mare.

Not'a lui Beust tramisa la c. Trauttmannsdorf in Rom'a, insarcinéza pe acesta a trage atentiunea curiei romane la urmarile, ce potu esi din primirea sylabului séu acelora 21 canóne, adaugundu protestu in contrai in numele cabinetului austro-maghiaru. Rom'a tramisa o nota la nunciulu din Vien'a cu o bucuratura fórte amara pentru Beust, ér' catra cardinalulu Rauscher cabinetului papalu se esprima cu parere de reu, ca Austri'a a venitu asia departe, incatu are ministrii, pe cari nici nu i póte escomunica, pentruca Beust e protestantu. Clericalii si feudalii nu cedu intru nemica din planele loru de a reosi la faci'a oleului, — asia sta lucrulu astadi. —

STATUTELE SOCIETATEI Romani'a Industriala.

PARTEA I. SECTIUNEA CENTRALE.

(Capetu.)

Capu VII. Buletinulu societatii.

Art. 36. Va apare in fiacare luna o fói a societatii care va contiené:

a) Reviste prin cari se voru sustiené causele comerciali si industriali romane.

b) Procesele verbali ale consiliului, memoriele si reporturile aprobate de elu si resolutiunile luate in diversele cestiuni supuse studiului seu.

c) Tóte actele societatei.

d) Darile de séma anuali ale consiliului.

e) Cronice asupra descopeririloru, cari interesa comerciulu si industri'a tierei.

f) Disertatiuni asupra subiecteloru sciintifice aplicabile la industria; notitie, memorii si documente relative la comerciulu romanu si strainu; descriptiuni de machine nóue séu pucinu cunoscute etc.

Art. 37. Redactiunea acestei foi se va alege de consiliulu generale.

Art. 38. Buletinulu se va adresá tuturoru aceloru asociati, cari pe langa cotisatiunea inscrisa voru mai dá cate unu leu, si cincidieci bani pe fiacare luna.

Acei ce nu facu parte din societate potu dobandi fói'a pentru doi lei pe luna.

Capu VIII. Fondulu sociale.

Art. 39. Averea societatiei se compune din:

1. Cotisatiunea ce fiacare membru platesce.
2. Amendi.
3. Venitulu buletinului.
4. Procente dela imprumutari.
5. Catimea dela procentele cassei de economii prevediute la aliniatulu i) dela art. 2.

6. Darurile si subventiunile ce societatea va avé fericirea se primésca. Acestea voru fi esclusivamente reservate pentru imprumutari; capitalulu ce ele voru constitui va remané, totudéun'a, intactu si numai procentele ce elu va produce se voru intrebuintiá in celelalte cheltuieli ale societatii.

Pe langa acestea, societatea va cercá a-si mari fondulu prin tóte midiulócele potrivite cu scopulu si natur'a ei, precum: espositiuni de produsurile industriei romane si altele.

Capu IX. Casierulu si operatiuni finantiale.

Art. 40. Cass'a societatei va fi incredintiata unui casieriu alesu de consiliulu generale, dupa propunerea presiedintelui in unire cu comitetulu fonduriloru. Elu va fi platitu in proportiune cu insemnatatea lucrariloru ce va avé se efectueze si va trebui se depuna o garantia positiva in reportu cu fondurile ce i voru fi incredintiate.

Art. 41. Casieriulu face platile si incassarile. Elu nu póte face nici o plata fara unu mandatu liberatu de comitetulu fonduriloru si insocitu de vis'a presiedintelui. Elu tiene compturi esacte de primiri, de cheltuieli, de natur'a loru, si la sfersitulu fiacarei di depune in manile censorului situati'a dilnica a cassei. La finele fiacarui anu, face unu comptu generale de gestiunea sa, si acestu comptu visatu de presiedinte si de comitetulu fonduriloru se va depune, cu opta dile inainte de adunarea generale de érna a asociatiloru, in localulu societatei, cá se lu póta ecsaminá orice sociu.

Casierulu e materialmente responsabilu de orice plati si incassari.

Art. 42. Cass'a societatei, in marginea sumeloru de care dispune, imprumuta pe asociati cu sumele si pe terminele aprobate de comisiunea fonduriloru, numai cu dobanda de 7 la suta pe anu.

Pentru aceste imprumutari trebuie se se padiésca dispositiunile articulului 10, aliniatula c) si art. 28.

Art. 43. Candu asociatii nu voru face apelu de fonduri, sumele ce se voru aflá in cassa se potu dá cu imprumutare la persóne cu garantii solvabili, cari nu facu parte din societate, inse pe terminu scurtu si cu dobandi'a ce se va obicinui in piatia, in minutulu imprumutarei.

Art. 41. Se voru tiené registre speciali pentru aceste operatiuni.

Art. 45. La fiacare trei luni se va publicá in buletinulu societatei, o situatiune detaliata a cassei.

Art. 46. Presiedintele societatii, in urm'a unei decisiuni a consiliului generale, va aduce la cunosciinti'a publica epoc'a, dela care cass'a societatei va incepe a dá bani cu imprumutu.

Capu X. Cheltuielile.

Art. 47. In marginile celei mai stricte economii se prevede in bugetulu de cheltuieli:

a) Chiri'a si intretienerea localului societatei.

b) Doi copisti pentru lucrarile consiliului si spesele de cancelaria.

c) Unu comptabilu cu unu ajutoriu.

d) Casieriulu cu unu ajutoriu, registrele sale si altele.

e) Intretienerea buletinului societatei.

f) Cheltuielile si premiele solemnitiloru anuali.

Art. 48. Orice alte cheltuieli nu se voru puté infiintiá decatu dupa avisulu comisiunei fonduriloru si aprobarea consiliului generale, care trebuie se fia condusu in totudéun'a, de celu mai mare spiritu de economia.

Art. 49. Candu sumele strinse in cassa nu voru ajunge pentru a face facia la cheltuielile obligatorii, prevediute la art. 47, Presiedintele dupa avisulu comitetului fonduriloru si aprobarea consiliului generale, va convocá pe asociati cá se contribuésca la acoperirea acelora cheltuieli.

Capu XI. Adunarile generali.

Art. 50. Asociatii se intrunescu de dóue ori pe anu: éra'a si vér'a, afara de casurile candu suntu convocati straordinariu de presiedinte, dupa avisulu consiliului.

Art. 51. Adunarea generale din a dóu'a Dumineca a lui Decembre este chiamata, mai alesu pentru:

a) A ascultá reportulu lucrariloru consiliului.

b) A ascultá reportulu finantialu alu comisiunei fonduriloru.

c) A audi numele donatoriloru, care trebuiescu repetate la tóte intrunirile generali ale asociatiloru.

d) A alege consiliulu de administratie.

Art. 52. In adunarea generale din a dóu'a Domina a lui Iuniu, se face de catra consiliu o espunere a situatiei societatei, dela inceputulu anului si pana la acea epoca;

Se decidu cestiunile regulamentari propuse de consiliu;

Se fie resolutiuni in privinti'a deosebiteloru cestiuni comerciali séu industriali, ce voru fi la ordinea dilei;

Se impartu premiele incuviintiate de consiliu;

Se otaresce, de se va puté, tramiterea in strainatate a acelor'a din muncitorii romani, cari s'au recunoscutu de consiliu, ca potu aduce servitie eminente in ramur'a, in care s'au distinsu.

Se apróba in fine epoc'a si feliulu espositiunei de operile mai insemnate din diferitele ramuri ale industriei romane.

Capu XII. Resiedinti'a.

Art. 53. Sectiunea centrale -si are resiedinti'a in Bucuresci. Ea este organulu tuturoru sectiuniloru societatei, facia cu autoritatile superiore din capital'a Romaniei. Acésta positiune obliga a se ocupá cu tóte afacerile ce interesézа, in genere, societatea si in specialu, pe vreun'a din sectiuni, dupa cerere.

PARTEA II. SECTIUNILE JUDECIANE.

Capu I. Organisarea.

Art. 54. In judecie se declara constituite o sectiune, indata ce intr'unu orasiu aceste statute s'au subscrisu de catra 70 membri.

Acésta constituire trebuie se se comunice de urgintia sectiunei centrale.

Art. 55. Fiacare sectiune judeciana, facundu parte dintr'unulu si acelasi, totu va purtá titlulu urmatoriu: Romani'a industriala sectiunea judeciana din . . .

Art. 56. Administrati'a interesel'oru unei sectiuni judeciane este incredintiata unui consiliu compusu de:

a) 1 presiedinte.
b) 1 vice-presiedinte.
c) 1 secretariu.
d) 7 consiliari.

Art. 57. Presiedintele, vice-presiedintele si secretariulu au acelessi atributiuni ca cei din sectiunea centrale si dimpreuna cu cei 7 consiliari lucréza candu ca consiliu, candu ca comitetu dirigentu.

Art. 58. Dintre cei 7 consiliari prevediuti mai susu, se alege unu membru cu septeman'a, care face servitiu de „censoru" si are tóte indatoririle, la cari este supusu comitetulu fondurilor.

Art. 59. Cassieriulu dintr'o sectiune judeciana, avendu acelessi atributiuni ca celu din sectiunea centrale, va are si acelessi responsabilitate. De se va puté, se va numi o persóna cu plata; déca inse midiulócele sectiunii nu i voru permite acésta cheltuiéla, consiliulu va alege pre unulu din membrii sei, cu o avere positiva cunoscuta, ca se indeplinésca functinnea de cassieriu.

Art. 60. Censorulu, dimpreuna cu persónele enumerate la art. 56 la lit. a) b) si c) compunu comitetulu dirigentu, care are acelessi insarcinari ca celu din sectiunea centrale, precum si intregulu consiliu dintr'o sectiune are acelessi drepturi si indatoriri ca celu din sectiunea centrale.

Art. 61. Consiliele din sectiunile judeciane mai suntu obligate:

a) A tramite sectiunei centrale, celu pucinu cu o luna inainte de deschiderea celoru dóne adunari generali de érna si de véra, o relatiune despre starea si lucrarile sectiunei respective.

b) A realisá fara intardiare tóte cererile ce i adressza sectiunea centrale.

c) A lua mesurile necesarie pentru realisarea scopului societatii in acea sectiune, a sustiené interesele comerciali si industriali locali facia cu diferitele autoritati din acea conscriptiune etc.

Art. 62. Fiacare sectiune si elaboréza regulamentulu seu speciale, basatu pe punctele generali inscrise in aceste statute.

PARTEA III. DISPOSITIUNI GENERALI.

Capu I. Modificatiunea statuteloru.

Art. 63. Modificatiunile ce se voru crede de trebuintia a se introduce cu timpulu in diferitele parti ale acestoru statute, nu se potu face decatu de adunarea generala a asociatiiloru cu maioritatea absoluta a membriloru efectivi, si numai atunci, candu acele modificatiuni au fostu recunoscute indispensabili de dóue consiliuri administrative consecutive.

PARTEA IV. DISPOSITIUNI TRANSITORII.

Art. 64. Aceste statute dupa ce voru suferi desbaterea si amendamentele unei adunari de comercianti, cari iau initiativ'a acestei intreprinderi, voru fi votate de densii in modu definitivu.

Membrii initiatori se obliga ca prin presa, prin intruniri publice si orice alte midiulóce se propage ide'a acestei asociatiuni si se staruiésca din tóte puterile loru ca societatea se se constituiésca catu mai curendu, atatu in capitala, catu si in orasiele din judecie. —

Cronica esterna.

In Romani'a corpurile legislative continua mereu desbaterile bugetului. La bugetulu instructiunei p. d. Urechia face unu prospectu asupra starei institutiuneĭ incependu de suptu d. Al. Ghica. Resultatulu nu e pre superbu pentru progresulu de presentu, totusi dupa impregiurari inaintarea se constata vederata. Sesiunea se prelungi prin mesagiu pana la 26 Martiu. —

In diet'a federale a Germaniei Bismark dechiará, ca nu se póte efectui unirea duc. Baden cu feder. de nordu, si candu ar' propune Baden acésta celu 1 ar' da consiliu se astepte momentu mai favorabile. Lasker dar' si a trasu proiect. de resolutiune.

In Anglí'a, dupa ce anu se sterse pusetiunea privilegiale a beser. anglicane in Irlandi'a, apoi acum se primi si unu proiectu de lege, prin care irlandii potu deveni posesori liberi de pamentu, pre candu pana acum erau priviti numai cá arendasi, cum suntu si romanii transilvani o mare multdasi, cum suntu si romanii transilvani o mare multdasi, cum suntu si romanii transilvani o mare multd